

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2009 - 2014

Έγγραφο συνόδου

A7-0459/2013

12.12.2013

ΕΚΘΕΣΗ

σχετικά με την κοινωνική προστασία για όλους, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων
(2013/2111(INI))

Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

Εισηγήτρια: Vīlja Blinkevičiūtė

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	3
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	16
ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ.....	22
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	27

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την κοινωνική προστασία για όλους, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων
(2013/2111(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 3 παράγραφος 3 και το άρθρο 6 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ),
- έχοντας υπόψη τα άρθρα 9, 53 και 151 έως 157 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ),
έχοντας υπόψη τα άρθρα 5, 15, 16, 27, 31, 34 και 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τα άρθρα 1, 2, 3, 4, 11, 12, 13, 19 και 23 του (αναθεωρημένου) Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη,
- έχοντας υπόψη τη σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) αριθ. 102 (1952) σχετικά με τα ελάχιστα όρια κοινωνικής ασφάλισης,
- έχοντας υπόψη τη σύμβαση της ΔΟΕ αριθ. 117 (1962) σχετικά με την κοινωνική πολιτική (βασικοί στόχοι και πρότυπα),
- έχοντας υπόψη τη σύμβαση της ΔΟΕ αριθ. 121 (1964) σχετικά με τις παροχές σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, τη σύμβαση αριθ. 128 (1967) σχετικά με τις παροχές αναπηρίας, γήρατος και επιζώντων, τη σύμβαση αριθ. 130 (1969) σχετικά με τις παροχές ιατρικής περίθαλψης και ασθενοείας, τη σύμβαση αριθ. 168 (1988) σχετικά με την προώθηση της απασχόλησης και την προστασία από την ανεργία, και τη σύμβαση αριθ. 183 (2000) σχετικά με την αναθεώρηση της σύμβασης για την προστασία της μητρότητας,
- έχοντας υπόψη τη σύσταση της ΔΟΕ του 2012 σχετικά με τα εθνικά κατώτατα όρια κοινωνικής προστασίας,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της ΔΟΕ του 2010 σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση παγκοσμίως (2010/11) με τίτλο «Providing coverage in times of crisis and beyond» (Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης κατά τη διάρκεια και μετά από περιόδους κρίσης)¹,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της ΔΟΕ του Νοεμβρίου 2003 με τίτλο «Social protection: a life cycle continuum investment for social justice, poverty reduction and development» (Κοινωνική προστασία: επένδυση εφ' όρου ζωής για την κοινωνική δικαιοσύνη, τη μείωση της φτώχειας και την ανάπτυξη)²,

¹ http://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_142209/lang--en/index.htm

² <http://www.ilo.org/public/english/protection/download/lifecycl/lifecycle.pdf>

- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας¹,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2010/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2010 για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική δραστηριότητα και για την κατάργηση της οδηγίας 86/613/ΕΟΚ του Συμβουλίου²,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία³,
- έχοντας υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1992 σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας (92/441/ΕΟΚ)⁴,
- έχοντας υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1992 για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας (92/442/ΕΟΚ)⁵,
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1999 σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της κοινωνικής προστασίας⁶,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της 10ης Φεβρουαρίου 2011 της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας σχετικά με την αξιολόγηση της κοινωνικής διάστασης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁷,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 2010 με τίτλο «Ευρώπη 2020: στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (COM(2010)2020),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 16ης Φεβρουαρίου 2012 με τίτλο «Λευκή Βίβλος – Ατζέντα για επαρκείς, ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις» (COM(2012)0055),
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής της 8ης Ιανουαρίου 2013 με τίτλο «Απασχόληση και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη το 2012»⁸,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 20ής Αυγούστου 2012 με τίτλο «Η κοινωνική προστασία στην πολιτική αναπτυξιακής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (COM(2012)0446),

¹ ΕΕ L 166 της 30.4.2004, σ. 1.

² ΕΕ L 180 της 15.7.2010, σ. 1.

³ ΕΕ L 303 της 2.12.2000, σ. 16.

⁴ ΕΕ L 245 της 26.8.1992, σ. 46.

⁵ ΕΕ L 245 της 26.8.1992, σ. 49.

⁶ ΕΕ C 8/05 της 12.1.2000, σ. 7.

⁷ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st06/st06624-ad01.en11.pdf>

⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7315>

- έχοντας υπόψη την Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής της 22ας Νοεμβρίου 2006 με τίτλο «Έκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα» (COM(2006)0708),
- έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 29ης Απριλίου 2010 με θέμα «Νέες τάσεις στον τομέα της αυτοαπασχόλησης – η ειδική περίπτωση της οικονομικά εξαρτώμενης αυτοαπασχόλησης»¹,
- έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 21ης Μαρτίου 2013 με θέμα «Κατάχρηση του καθεστώτος των αυτοαπασχολούμενων»²,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 2008 σχετικά με σύσταση της Επιτροπής για την ενεργητική ένταξη των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας ατόμων (COM(2008)0639), και το ψήφισμά του της 6ης Μαΐου 2009 σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας³,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 14ης Οκτωβρίου 2009 (COM(2009)0545) και το ψήφισμά του της 20ής Μαΐου 2010 σχετικά με τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών για μια οικονομία σε φάση ανάκαμψης⁴,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 6ης Ιουλίου 2010 σχετικά με τις άτυπες συμβάσεις, την εξασφαλισμένη επαγγελματική πορεία, την ευελιξία με ασφάλεια και τις νέες μορφές κοινωνικού διαλόγου⁵,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Μαρτίου 2006 σχετικά με την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ενσωμάτωση⁶,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ής Οκτωβρίου 2010 σχετικά με τον ρόλο ενός ελάχιστου εισοδήματος για την καταπολέμηση της φτώχειας και την προώθηση μιας ανεκτικής κοινωνίας στην Ευρώπη⁷,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Σεπτεμβρίου 2013 σχετικά με την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων: πιθανές λύσεις⁸,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 9ης Οκτωβρίου 2008 σχετικά με την ενίσχυση της καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας⁹,

¹ EE C 18 της 19.1.2011, σ. 44.

² EE C 161 της 6.6.2013, σ. 14.

³ EE C 212 E της 5.8.2010, σ. 23.

⁴ EE C 161 E της 31.5.2011, σ. 112.

⁵ EE C 351 E της 2.12.2011, σ. 39.

⁶ EE C 291 E της 30.11.2006, σ. 304.

⁷ EE C 70 E της 8.3.2012, σ. 8.

⁸ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P7_TA(2013)0365.

⁹ EE C 9 E της 15.1.2010, σ. 1.

- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 23ης Μαΐου 2007 σχετικά με την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους¹ ,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Ιουλίου 2007 σχετικά με τον εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα² ,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 5ης Ιουλίου 2011 σχετικά με το μέλλον των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος³ ,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Νοεμβρίου 2011 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού⁴ ,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 21ης Μαΐου 2013 σχετικά με μια Ατζέντα για επαρκείς, ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις⁵,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 12ης Ιουνίου 2013 σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή - συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)»⁶,
- έχοντας υπόψη τη μελέτη της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων του Μαΐου 2013, με τίτλο «Social protection rights of economically dependent self-employed workers» (Δικαιώματα κοινωνικής προστασίας των οικονομικά εξαρτώμενων αυτοαπασχολούμενων)⁷,
- έχοντας υπόψη την επί παραγγελία έκθεση του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound) του 2013 με τίτλο «Self-employed or not self-employed? Working conditions of economically dependent workers» (Ναι ή όχι στην αυτοαπασχόληση; Συνθήκες εργασίας των οικονομικά εξαρτώμενων αυτοαπασχολούμενων)⁸,
- έχοντας υπόψη την έκθεση του Eurofound της 2ας Μαρτίου 2009 με τίτλο «Self-employed workers: industrial relations and working conditions» (Αυτοαπασχολούμενοι: εργασιακές σχέσεις και συνθήκες εργασίας)⁹,
- έχοντας υπόψη τη συγκριτική έκθεση του Eurofound του Απριλίου 2013 με τίτλο «Social partners' involvement in unemployment benefit regimes in Europe» (Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στα καθεστώτα επιδομάτων ανεργίας στην Ευρώπη)¹⁰,

¹ EE C 102 E της 24.4.2008, σ. 321.

² EE C 175 E της 10.7.2008, σ. 401.

³ EE C 33 E της 5.2.2013, σ. 65.

⁴ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P7_TA(2011)0495.

⁵ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P7_TA(2013)0204.

⁶ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P7_TA(2013)0266.

⁷ <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=92570>

⁸ <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1366.htm>

⁹ <http://www.eurofound.europa.eu/comparative/tn0801018s/tn0801018s.htm>

¹⁰ http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1206018s/tn1206018s_3.htm

- έχοντας υπόψη το άρθρο 48 του Κανονισμού του,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (A7-0459/2013),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, συνιστά βασικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου· λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) έχει εγκρίνει συστάσεις σχετικά με την ελάχιστη κοινωνική ασφάλιση, με σκοπό τη διασφάλιση του δικαιώματος κάθε ανθρώπου σε κοινωνική ασφάλιση και σε αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική ασφάλιση εμπίπτει στις αρμοδιότητες των κρατών μελών και συντονίζεται σε επίπεδο ΕΕ·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική προστασία διευκολύνει την προσαρμογή στις αλλαγές της αγοράς εργασίας, καταπολεμά τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, διασφαλίζει την ένταξη στην αγορά εργασίας και επενδύει στους ανθρώπινους πόρους· λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική ασφάλιση διαδραματίζει ρόλο σταθεροποίησης της οικονομίας και συνιστά αντικυκλικό παράγοντα χάρη στον οποίο αυξάνονται η εσωτερική ζήτηση και κατανάλωση·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της κρίσης, έχουν περικόψει σημαντικά τις δημόσιες δαπάνες τους, ακριβώς σε μια χρονική στιγμή κατά την οποία, λόγω της αύξησης του αριθμού των ανέργων, αυξήθηκε η ζήτηση για κοινωνική προστασία· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κονδύλια των εθνικών προϋπολογισμών για την κοινωνική ασφάλιση συρρικνώνονται περαιτέρω λόγω της μείωσης των εισφορών μετά τις πολυάριθμες απολύσεις εργαζομένων ή τις περικοπές στους μισθούς, με αποτέλεσμα να απειλείται πλέον το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο·
- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική προστασία σε ορισμένα κράτη μέλη είναι ανεπαρκής και ότι επιδέχεται βελτίωση· εκτιμώντας ότι εξακολουθούν να υπάρχουν κρούσματα εκμετάλλευσης ευάλωτων εργαζομένων στην ΕΕ και στεγανοποίηση της αγοράς εργασίας, ενώ υφίστανται διακυμάνσεις ως προς τα επίπεδα προστασίας διαφόρων ειδών συμβάσεων εργασίας και εργασιακών σχέσεων, με αποτέλεσμα την κοινωνική αποξένωση και την ανισότητα·
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, ενώ η πλειονότητα των παραδοσιακών συστημάτων κοινωνικής προστασίας, ειδικότερα τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και εργατικού δικαίου, είναι σχεδιασμένα ώστε να διασφαλίζουν τα κοινωνικά και εργασιακά δικαιώματα των εργαζομένων, υπάρχει ο κίνδυνος, με τις νέες μορφές απασχόλησης που εμφανίζονται και με τον αυξανόμενο αριθμό αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων, νέες ομάδες εργαζομένων να έχουν μειωμένη κοινωνική προστασία·
- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες που επιλέγουν να γίνουν επιχειρηματίες αναφέρουν, συχνότερα από ό, τι οι άνδρες, ότι βασικό κίνητρο για την απόφασή τους είναι ο καλύτερος συνδυασμός επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και/ή η οικονομική ανάγκη·

- H. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αυτοαπασχολούμενες γυναίκες αποτελούν μειονότητα μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων, αλλά έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η έλλειψη πρόσβασης σε επαρκή συνταξιοδοτικά δικαιώματα, επιδόματα ασθενείας, άδειες μετ' αποδοχών και άλλες μορφές κοινωνικής ασφάλισης για τους αυτοαπασχολούμενους επιδεινώνει για τις αυτοαπασχολούμενες γυναίκες το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων, ιδιαίτερα μετά τη συνταξιοδότηση·
- I. λαμβάνοντας υπόψη ότι αυξανόμενος αριθμός μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων ή όσων διαθέτουν λίγη ή κακοπληρωμένη εργασία, ιδίως γυναικών, πέφτουν κάτω από το όριο της φτώχειας χωρίς να είναι επίσημα καταχωρημένοι ως άνεργοι·
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να υπάρχει σαφής ορισμός της ψευδο-αυτοαπασχόλησης και να προλαμβάνονται καταχρήσεις στο θέμα αυτό ώστε να αποτρέπονται οι παραβιάσεις κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και ο κίνδυνος κοινωνικού ντάμπινγκ·
- ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ψευδο-αυτοαπασχόληση αποτελεί κατ' ουσίαν μια δύσκολα ανιχνεύσιμη μορφή μερικής εισφοροαποφυγής και υπονομεύει τη βιωσιμότητα και την επάρκεια των συνταξιοδοτικών συστημάτων, στερώντας τους ζωτικούς πόρους·
- ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ιδιαίτερα υψηλή ανεργία που καταγράφεται σε πολλά κράτη μέλη, σε συνδυασμό με τη διαρκή συμπίεση του εργασιακού κόστους (μείωση μοναδιαίου κόστους εργασίας) διαμορφώνουν τάσεις ή πρακτικές στις εθνικές αγορές εργασίας που ευνοούν την περαιτέρω ανάπτυξη και όξυνση του φαινομένου της ψευδο-αυτοαπασχόλησης·
- ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, δεδομένου ότι οι συνθήκες εργασίας των οικονομικά εξαρτώμενων αυτοαπασχολούμενων δεν διαφέρουν ριζικά από αυτές των μισθωτών, τα δικαιώματά τους σε κοινωνική ασφάλιση και τα εργασιακά τους δικαιώματα θα πρέπει, κατά περίπτωση, να παρουσιάζουν μεγαλύτερο βαθμό ομοιότητας με τα δικαιώματα των μισθωτών·
- ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει έλλειψη αξιόπιστων, ακριβών και συγκρίσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με την κατάσταση των αυτοαπασχολούμενων, τις συνθήκες εργασίας τους και τις ρυθμίσεις σε επίπεδο κοινωνικής ασφάλισης για τον συνδυασμό εργασίας και παροχής φροντίδας·
- ΙΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2012 η αυτοαπασχόληση αντιστοιχούσε σε ποσοστό μεγαλύτερο του 15% της συνολικής απασχόλησης στην ΕΕ, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι η προτιμώμενη επιλογή του ενδιαφερομένου, αλλά μάλλον αναγκαιότητα, ελλείψει άλλων δυνατοτήτων απασχόλησης ή επαρκώς ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας για τον συνδυασμό της εργασίας με την παροχή φροντίδας σε εξαρτώμενα άτομα· λαμβάνοντας υπόψη ότι σε πολλά κράτη μέλη είναι δύσκολο για τους αυτοαπασχολούμενους να αποκτήσουν επαρκή συνταξιοδοτικά δικαιώματα, με αποτέλεσμα να εντείνεται ο κίνδυνος να περιέλθουν τα άτομα αυτά στο μέλλον σε κατάσταση φτώχειας· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι οικονομικά εξαρτώμενοι αυτοαπασχολούμενοι σπανίως δρουν οργανωμένα ή εκπροσωπούνται από

συνδικαλιστικές οργανώσεις, παρότι πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης όσον αφορά τον χρόνο εργασίας, καθώς και άλλου είδους καταχρήσεων με μεγαλύτερη συχνότητα·

Κοινωνική ασφάλιση για όλους

1. υπογραμμίζει ότι απαιτείται διαρκής βελτιστοποίηση και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας σε επίπεδο κρατών μελών, προκειμένου να διασφαλίζεται υγιής, βιώσιμη και επαρκής κοινωνική προστασία για όλους, που θα βασίζεται στις αρχές της καθολικής πρόσβασης και της απαγόρευσης των διακρίσεων και στην ικανότητα ευέλικτης αντίδρασης στις δημογραφικές αλλαγές και στις εξελίξεις στην αγορά εργασίας·
2. καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν υπεύθυνα και διατηρήσιμα μακροχρόνια χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, ειδικότερα δε σε περιόδους οικονομικής κρίσης, να αναπτύξουν το προληπτικό σκέλος των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και να δώσουν μεγαλύτερη βαρύτητα στα μέτρα ενεργοποίησης, χωρίς να παραβλέπουν το γεγονός ότι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες των κοινωνικών επενδύσεων είναι ότι καθιστούν δυνατό τον συνδυασμό κοινωνικών και οικονομικών στόχων και μπορούν να συμβάλουν μακροπρόθεσμα στη διατήρηση και την ανάπτυξη της οικονομίας· εκτιμά, εν προκειμένω, ότι οι κοινωνικές επενδύσεις θα πρέπει να θεωρούνται αυτό που είναι, δηλαδή επενδύσεις και όχι δαπάνες·
3. εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι, σε ορισμένα κράτη μέλη, η γήρανση του πληθυσμού, τα χαμηλά ποσοστά γεννητικότητας και οι μεταβαλλόμενες αγορές εργασίας μπορεί να καθιστούν ακόμη πιο επείγουσα την ανάγκη για μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των συνταξιοδοτικών συστημάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους· τονίζει το γεγονός ότι οι γυναίκες, συχνότερα απ' ό,τι οι άνδρες, διακόπτουν τη σταδιοδρομία τους και εργάζονται σε θέσεις μερικής απασχόλησης προκειμένου να αναλάβουν τη φροντίδα παιδιών και άλλων εξαρτώμενων ατόμων, πράγμα που μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στις συντάξεις τους και να τις καταστήσει πιο ευάλωτες στον κίνδυνο της φτώχειας· καλεί, συνεπώς, τα κράτη μέλη να θεωρήσουν αυτές τις περιόδους διακοπής της σταδιοδρομίας ως ασφαλιστικές περιόδους για τον καθορισμό και τον υπολογισμό των δικαιωμάτων σύνταξης· τονίζει ότι θα πρέπει να εξασφαλίζεται η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων καθώς και των σχετικών ενδιαφερομένων μερών στις μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, καθώς και η ορθή ενημέρωση των πολιτών για τις μεταρρυθμίσεις·
4. καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν μια εθνική κοινωνική προστασία η οποία θα εγγυάται ένα αξιοπρεπές εισόδημα καθοριζόμενο από κάθε χώρα και θα κατοχυρώνει την πρόσβαση σε βασικές κοινωνικές παροχές, ιδίως σε περιπτώσεις ασθένειας, ανεργίας, μητρότητας, αναπηρίας και συνταξιοδότησης, προκειμένου να καταπολεμηθούν η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός στα κράτη μέλη· ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να διαμορφώσουν στρατηγικές για την ανάπτυξη της κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνες προς τις προτάσεις της ΔΟΕ·
5. υπογραμμίζει ότι η διασφάλιση κοινωνικής προστασίας σε επαρκώς υψηλό επίπεδο ποιότητας πρέπει να βασίζεται σε μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής στην απασχόληση, η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας στην

εργασία καθώς και στην αύξηση της παραγωγικότητας, που συνιστά σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα· τονίζει ότι η μείωση του επιπέδου κοινωνικής προστασίας δεν πρέπει να θεωρείται ως λύση που ανοίγει τον δρόμο για αυξημένα επίπεδα απασχόλησης·

6. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν πρόσβαση στη διά βίου μάθηση, μέσω της ανακατανομής των υφιστάμενων ευρωπαϊκών και εθνικών χρηματοδοτικών πόρων που προορίζονται μόνο για τους εργαζομένους με συμβάσεις αορίστου χρόνου, σε όλους τους εργαζομένους - περιλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων - ανεξάρτητα από το είδος της σύμβασής τους·
7. καλεί τα κράτη μέλη να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για την υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και μέτρων με στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας για τους νέους και να μεριμνούν ώστε οι νέοι εργαζόμενοι να μην υφίστανται διακρίσεις μέσω της περιστολής των δικαιωμάτων τους στην κοινωνική ασφάλιση· καλεί επίσης τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με την Επιτροπή, να διασφαλίσουν ότι παρέχεται επαρκής κοινωνική προστασία στους νέους που συμμετέχουν σε προγράμματα πρακτικής άσκησης και μαθητείας σχεδιασμένα για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας·
8. τονίζει ότι οι ηλικιωμένοι δεν αποτελούν οικονομικό και κοινωνικό βάρος, αλλά ότι, αντίθετα, λόγω της πείρας που έχουν αποκτήσει κατά τη διάρκεια της ζωής τους και των γνώσεών τους, συνιστούν πλεονέκτημα· προτείνει, στο πλαίσιο της διαγενεακής αλληλεγγύης, οι εργαζόμενοι ηλικίας άνω των 60 ετών να ενθαρρύνονται να παραμένουν διαθέσιμοι στην αγορά εργασίας, προκειμένου να μεταδώσουν τις γνώσεις και την εμπειρία τους στις επόμενες γενιές·
9. καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών υπηρεσιών φύλαξης παιδιών και εκπαίδευσης και να διασφαλίσουν την πρόσβαση των αυτοαπασχολούμενων στις δημόσιες υπηρεσίες και στις συναφείς φορολογικές και κοινωνικές παροχές στον τομέα της φροντίδας παιδιών·
10. καλεί τα κράτη μέλη να διευκολύνουν τη δυνατότητα όλων των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων και των συζύγων ή συντρόφων συμβίωσης που συμμετέχουν στις δραστηριότητές τους, να συνδυάζουν την εργασία και τις ευθύνες φροντίδας, μεταξύ άλλων, επιταχύνοντας την εφαρμογή των άρθρων 7 και 8 της οδηγίας 2010/41/ΕΕ της 7ης Ιουλίου 2010 και παρέχοντας στους εργαζομένους, εφόσον το ζητήσουν, ευελιξία σε θέματα ωραρίου εργασίας, τηλεργασίας και μερικής απασχόλησης, προκειμένου να μπορούν να φροντίζουν τα παιδιά και τα εξαρτώμενα άτομα, και τούτο χωρίς απώλεια κοινωνικών παροχών υπέρ των εργαζομένων, ούτως ώστε οι εργαζόμενοι να μην έχουν ως μόνη δυνατότητα για την εξασφάλιση ευελιξίας τη στροφή προς την οικονομικά εξαρτώμενη ή την ακούσια αυτοαπασχόληση·
11. τονίζει την ανάγκη παροχής ευκαιριών για περαιτέρω εκπαίδευση και επαγγελματικό αναπροσανατολισμό στους εργαζομένους, τους αυτοαπασχολούμενους και σε όσους μετακινούνται από την απασχόληση προς την αυτοαπασχόληση· καλεί, ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη να άρουν τα εμπόδια στην περαιτέρω κατάρτιση και επανεκπαίδευση και να προωθήσουν τη διά βίου μάθηση για όλους·

12. καλεί τα κράτη μέλη να προωθήσουν και να διευκολύνουν την αυτοοργάνωση των αυτοαπασχολούμενων, ιδίως των γυναικών, με στόχο την ενίσχυση της ικανότητάς τους να υπερασπίζονται τα συλλογικά τους συμφέροντα·
13. καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν επαρκή κοινωνική ασφάλιση και για τις πλέον ευάλωτες ομάδες πολιτών – ανέργους, άτομα με αναπηρία, μονογονεϊκές οικογένειες, νέες οικογένειες, νέους, ηλικιωμένους και συνταξιούχους· καλεί επίσης τα κράτη μέλη να φροντίσουν να καταστούν οι κοινωνικές υπηρεσίες περισσότερο προσβάσιμες σε όλες τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και τα άτομα που χρήζουν μακροπρόθεσμης φροντίδας, ειδικότερα στις αγροτικές περιοχές και στις μειονεκτούσες περιφέρειες·
14. καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή, ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους, να μεριμνήσουν για την καταπολέμηση των πάσης φύσεως διακρίσεων στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, και να θεσπίσουν μέτρα κοινωνικής προστασίας ώστε οι αμοιβές των γυναικών για την ίδια εργασία και οι κοινωνικές τους παροχές, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων, να μην υπολείπονται των ανδρών, να διασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων της μητρότητας, να λαμβάνονται μέτρα για την αποτροπή της άδικης απόλυσης εργαζομένων στη διάρκεια της εγκυμοσύνης και να προστατεύονται από την άδικη απόλυση γυναίκες και άνδρες που ασκούν καθήκοντα φροντίδας· καλεί επίσης το Συμβούλιο να επιταχύνει την έγκριση της οδηγίας σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την υλοποίηση βελτιώσεων στο θέμα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων·
15. τονίζει ότι, σύμφωνα με την οδηγία 2010/41/ΕΕ σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική δραστηριότητα, τα κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπίσουν όλα τα εμπόδια που παρακωλύουν τις γυναίκες και τους συζύγους ή συντρόφους συμβίωσης που αναγνωρίζονται από το εθνικό δίκαιο, να επωφελούνται από την κοινωνική προστασία που δικαιούνται σύμφωνα με το εν λόγω δίκαιο·
16. καλεί τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις περιπτώσεις έλλειψης κοινωνικής προστασίας που παρατηρείται σε περιπτώσεις συγγενικών προσώπων, και δη συζύγων (συντρόφων), τα οποία εργάζονται σε μικρές και πολύ μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, λόγω της ασάφειας και μη τυπικότητας που διέπει τις εν λόγω εργασιακές σχέσεις ή του γεγονότος ότι τα πρόσωπα αυτά αυτοαπασχολούνται·
17. παροτρύνει τα κράτη μέλη να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, παρέχοντας επαρκές ελάχιστο εισόδημα και ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που θα λαμβάνουν υπόψη τις περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες και όσους αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας, σύμφωνα με τις οικείες εθνικές πρακτικές, περιλαμβανομένων διατάξεων που θεσπίζονται σε συλλογικές συμβάσεις ή στην εθνική νομοθεσία·
18. καλεί τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της αδήλωτης και επισφαλούς εργασίας, όπου περιλαμβάνονται και οι «μικροδουλειές» και η ψευδο-ημιαπασχόληση, και να εγγυηθούν επαρκή κοινωνική προστασία για όλους τους εργαζομένους· καταδικάζει επίσης την κατάχρηση των συμβάσεων ιδιότυπης απασχόλησης με στόχο τη μη συμμόρφωση με τις εργασιακές υποχρεώσεις και τις

υποχρεώσεις κοινωνικής προστασίας·

19. καλεί τα κράτη μέλη να βελτιώσουν τη διοικητική συνεργασία μεταξύ των διαφόρων φορέων (αρχές επιθεώρησης εργασίας, φορολογικές αρχές, δημοτικές αρχές και υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης) τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, ως μέσο για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου της Ένωσης, περιορίζοντας την αδήλωτη εργασία και επιλύοντας με αποτελεσματικότερο τρόπο τα προβλήματα που έχουν προκληθεί λόγω των αποκλίσεων στις κανονιστικές διατάξεις των διαφόρων κρατών μελών όσον αφορά την αγορά εργασίας·
20. καλεί την Επιτροπή να επανεξετάζει και να παρακολουθεί την εφαρμογή και τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, κατά περίπτωση σε πλαίσιο σεβασμού της αρχής της επικουρικότητας· επιστά την προσοχή των κρατών μελών στο γεγονός ότι όλοι οι μετακινούμενοι εργαζόμενοι της ΕΕ που εργάζονται σε άλλο κράτος μέλος θα πρέπει να μην υπόκεινται σε κανόνες κοινωνικής προστασίας που εισάγουν διακρίσεις· εκτιμά ότι όλοι οι μετακινούμενοι εργαζόμενοι πρέπει να διαθέτουν επαρκή δικαιώματα σε κοινωνική ασφάλιση και να είναι ασφαλισμένοι όταν εργάζονται σε άλλο κράτος μέλος· οι εργαζόμενοι οι οποίοι αποσπώνται στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών πρέπει να ενημερώνονται από τον εργοδότη τους, πριν από την απόσπασή τους, σχετικά με τους ισχύοντες μισθολογικούς και άλλους όρους εργασίας, σύμφωνα με την οδηγία 96/71/ΕΚ·
21. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ασφάλειας και της ευελιξίας στην αγορά εργασίας, για παράδειγμα μέσω της γενικής εφαρμογής των αρχών της ευελιξίας με ασφάλεια, και να αντιμετωπίσουν το ζήτημα του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας μέσω της παροχής επαρκούς κοινωνικής ασφάλισης στα άτομα που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο ή απασχολούνται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή μερικής απασχόλησης, εξασφαλίζοντας παράλληλα πρόσβαση σε ευκαιρίες κατάρτισης· επισημαίνει ότι η αδυναμία διασφάλισης ευελιξίας με ασφάλεια λειτουργεί αρνητικά για τη βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, την ποιότητα των παροχών, το εισόδημα και την παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού, αλλά και την πραγματική οικονομία και την κοινωνική συνοχή και, ως εκ τούτου, θα μπορούσε να υπονομεύσει τους στόχους της Στρατηγικής ΕΕ 2020 για διατήρηση και αύξηση των επιπέδων απασχόλησης·
22. καλεί την Επιτροπή να εκπονήσει μελέτη που θα καλύπτει όλη την ΕΕ για να διερευνήσει κατά πόσον, μετά τις πρόσφατες αλλαγές στην εργατική νομοθεσία των κρατών μελών με στόχο την αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας, μειώθηκε η κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων και παραβιάζεται η αρχή της ευελιξίας με ασφάλεια·
23. στηρίζει ενεργά την προτεινόμενη δημιουργία πίνακα αποτελεσμάτων με βασικούς δείκτες για την απασχόληση και κοινωνικούς δείκτες, που θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρώτο βήμα για τη θέσπιση συγκεκριμένων κριτηρίων αναφοράς·
24. παροτρύνει την Επιτροπή να συμπεριλαμβάνει στις προτάσεις της, κατά περίπτωση, τους τέσσερις στόχους που ορίζονται στο πρόγραμμα της ΔΟΕ σχετικά με την αξιοπρεπή εργασία και να λαμβάνει υπόψη, στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, τους στόχους που τίθενται στη σύσταση της ΔΟΕ σχετικά με την ελάχιστη κοινωνική προστασία σε

εθνικό επίπεδο, ώστε όλοι οι εργαζόμενοι στην Ευρώπη να είναι σε θέση να απολαύουν κοινωνικής προστασίας·

Η κοινωνική ασφάλιση των αυτοαπασχολούμενων

25. υπογραμμίζει ότι η αυτοαπασχόληση θα πρέπει οπωσδήποτε να αναγνωριστεί ως μορφή απασχόλησης που ευνοεί τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη μείωση της ανεργίας και ότι η επέκτασή της θα πρέπει να συνοδεύεται από επαρκή μέτρα για την κοινωνική προστασία των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων, όπως προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών·
26. καλεί τα κράτη μέλη να διευκολύνουν τον συνδυασμό εργασίας και καθηκόντων φροντίδας, παρέχοντας στους εργαζομένους ευελιξία σε σχέση με το ωράριο εργασίας και τον χώρο εργασίας, προκειμένου να αποφεύγονται καταστάσεις όπου δεν υπάρχουν ευέλικτες εναλλακτικές λύσεις πλην της προσφυγής στην οικονομικά εξαρτώμενη αυτοαπασχόληση·
27. υπογραμμίζει την ανάγκη να υπάρχουν αναλυτικότερα και επικαιροποιημένα στατιστικά στοιχεία για την ανάλυση της οικονομικής σημασίας των αυτοαπασχολούμενων και των διαφόρων κατηγοριών αυτοαπασχόλησης· ζητεί επίσης τη συμπερίληψη όλων των ζητημάτων που αφορούν την αυτοαπασχόληση στην έρευνα σχετικά με το εργατικό δυναμικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
28. επιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η έλλειψη σαφούς εθνικού ορισμού για την αυτοαπασχόληση εντείνει τον κίνδυνο της ψευδο-αυτοαπασχόλησης μεταξύ των εργαζομένων της ΕΕ και μπορεί να εμποδίσει την πρόσβασή τους σε επαρκή κοινωνική ασφάλιση· σημειώνει ότι, λόγω των διαφορετικών καθεστώτων αυτοαπασχόλησης μεταξύ των κρατών μελών, απαιτούνται λύσεις για τον καλύτερο συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων ώστε να αποτραπεί η περιστολή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων·
29. καλεί την Επιτροπή να προαγάγει τις ανταλλαγές μεταξύ κρατών μελών προκειμένου να παράσχει καθοδήγηση όσον αφορά τις διάφορες μορφές άτυπης απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης, ούτως ώστε να βοηθήσει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν σωστά τη σχετική εργατική νομοθεσία και τα μέτρα κοινωνικής προστασίας στους εργαζομένους που απασχολούνται κατ' αυτόν τον τρόπο· εκτιμά ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να προσδιορίσουν σαφώς την ψευδο-αυτοαπασχόληση και να επιβάλλουν κυρώσεις στους εργοδότες όταν εντοπίζονται και τεκμηριώνονται κρούσματα ψευδο-αυτοαπασχόλησης· τονίζει, ωστόσο, ότι το κράτος μέλος υποδοχής στο οποίο πραγματοποιείται η εργασία θα πρέπει να συνεχίσει να φέρει τη νομική ευθύνη για τον καθορισμό του καθεστώτος απασχόλησης·
30. καλεί τους ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να μελετήσουν το θέμα της οικονομικά εξαρτώμενης αυτοαπασχόλησης και να βρουν πρακτικές λύσεις, ιδιαίτερα στους τομείς όπου οι διασυνοριακές δραστηριότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και μεταξύ ευπαθών ομάδων, όπως είναι οι οικιακοί βοηθοί και οι χαμηλοαμειβόμενοι εργαζόμενοι·
31. παροτρύνει τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι η αυτοαπασχόληση δεν μετατρέπεται σε

μέσο στέρησης από τους εργαζομένους της κοινωνικής ασφάλισης και της ασφαλούς εργασίας ή σε μέσο καταστρατήγησης, από τους εργοδότες, του εργατικού δικαίου και της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης· ζητεί επίσης να μην κατατάσσονται στην ίδια κατηγορία οι αυτοαπασχολούμενοι και οι μισθωτοί, προκειμένου να διατηρούνται τα πλεονεκτήματα της ανεξάρτητης εργασίας και της οικονομικής δραστηριότητας αυτής της μορφής και να τονώνεται το επιχειρηματικό πνεύμα και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών·

32. καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν, όπου χρειάζεται, την κοινωνική προστασία σε σχέση με τη συνταξιοδότηση, την αναπηρία, την άδεια μητρότητας/πατρότητας και την ανεργία, ώστε οι διατάξεις σχετικά με την κοινωνική προστασία των αυτοαπασχολούμενων να είναι καλύτερα προσαρμοσμένες στις ανάγκες των εργαζομένων αυτών και ισοδύναμες με αυτές που ισχύουν για τους μισθωτούς·
33. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνδέσουν τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας με το άτομο και όχι με τη σύμβαση εργασίας, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο αξιοπρεπή κοινωνική προστασία για όλους, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων και των μισθωτών, ανεξάρτητα από το είδος της σύμβασης ή το καθεστώς απασχόλησης·
34. καλεί τα κράτη μέλη να προωθήσουν και να υποστηρίξουν τις ομαδικές ασφαλίσεις για τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες· καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την πρόσβαση των αυτοαπασχολούμενων σε συλλογικά συστήματα ασφάλισης και συνταξιοδότησης βασισμένα στην αρχή της αλληλεγγύης·
35. καλεί τα κράτη μέλη να παρέχουν σε όλους τους πολίτες ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματά τους στην κοινωνική απασχόληση και κατάλληλη ενημέρωση στα άτομα που επιθυμούν να αποκτήσουν καθεστώς αυτοαπασχολούμενου σχετικά με τις αλλαγές στην κοινωνική τους προστασία και το εργατικό δίκαιο το οποίο ισχύει στην περίπτωσή τους λόγω της μεταβολής καθεστώτος, καθώς και όσον αφορά τις αλλαγές σε άλλα δικαιώματα και υποχρεώσεις που σχετίζονται με την οικονομική τους δραστηριότητα· καλεί επίσης την Επιτροπή να παρέχει ενημέρωση στους αυτοαπασχολούμενους και τους μετακινούμενους εργαζομένους σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους σε περίπτωση αποδημίας, μετανάστευσης και διασυνοριακής απασχόλησης·
36. καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να εντάξουν τους κοινωνικούς εταίρους, σύμφωνα με τις εθνικές τους πρακτικές, σε μια διαδικασία εξέλιξης και εκσυγχρονισμού της κοινωνικής προστασίας και να αναπτύξουν τον κοινωνικό διάλογο σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο· καλεί επίσης τους κοινωνικούς εταίρους να θέσουν στην ημερήσια διάταξη ζητήματα που αφορούν τα εργασιακά δικαιώματα και την κοινωνική ασφάλιση των αυτοαπασχολούμενων, προκειμένου να προχωρήσουν στη διαμόρφωση ενός πλαισίου επαρκούς κοινωνικής προστασίας για τους αυτοαπασχολούμενους, στη βάση της ανταποδοτικότητας και της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων, και να μελετήσουν το ενδεχόμενο και τον τρόπο ένταξης των αυτοαπασχολούμενων στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων ειδικών στρατηγικών για τον τρόπο συνεκτίμησης των προβλημάτων των αυτοαπασχολούμενων στις περιπτώσεις όπου το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει την εκπροσώπησή τους από συνδικαλιστικές οργανώσεις· ενθαρρύνει τους κοινωνικούς εταίρους να προωθήσουν την ανταλλαγή βέλτιστων

πρακτικών μεταξύ συνδικαλιστικών και επαγγελματικών οργανώσεων όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται στους αυτοαπασχολούμενους, την καταπολέμηση της ψευδο-αυτοαπασχόλησης και την ενθάρρυνση της αυτοαπασχόλησης για ίδιο λογαριασμό·

37. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή και στα κοινοβούλια των κρατών μελών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

I. Κοινωνική ασφάλιση για όλους

Η κοινωνική προστασία βρίσκεται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Η βασική της λειτουργία είναι η προαγωγή της κοινωνικής ένταξης και της κοινωνικής δικαιοσύνης, η προστασία των εισοδημάτων και η διασφάλιση υπηρεσιών εκπαίδευσης και υγειονομικής περίθαλψης υψηλής ποιότητας για όλους. Η πολιτική κοινωνικής προστασίας είναι αρμοδιότητα έκαστου κράτους μέλους, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Εντούτοις, σε επίπεδο ΕΕ εφαρμόζεται μια ανοικτή μέθοδος συντονισμού, μια εθελοντική διαδικασία πολιτικής συνεργασίας βάσει της αποδοχής κοινών στόχων και δεικτών. Ένας από τους βασικούς στόχους της κοινωνικής προστασίας είναι η επίτευξη περισσότερο ισότιμης πρόσβασης σε περισσότερο αποδοτικές υπηρεσίες, προωθώντας παράλληλα την κοινωνική ένταξη και συνοχή, θεμελιώδεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και της μείωσης της φτώχειας. Οι στόχοι αυτοί εδράζονται φυσικά στις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹.

Οι κοινωνίες χρειάζονται αποτελεσματική κοινωνική προστασία για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και να προσαρμόζονται στις αλλαγές. Η κοινωνική ασφάλιση που εξαρτάται από την εργασία εξακολουθεί να αποτελεί καίριο στοιχείο των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, αλλά δεν διασφαλίζεται ακόμη για όλους τους πολίτες. Δεν καλύπτονται ακόμη όλοι από την καθολική κοινωνική ασφάλιση, σύμφωνα προς τη σύμβαση αριθ. 102 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για την κοινωνική ασφάλιση (ελάχιστα όρια), συμπεριλαμβανομένων όλων των κλάδων κοινωνικής ασφάλισης ελάχιστων παροχών. Κατά συνέπεια, η ελάχιστη κοινωνική προστασία θα πρέπει να διασφαλίζεται για το κάθε άτομο. Η ελάχιστη κοινωνική προστασία (στα αγγλικά: Social Protection Floors), ως ολοκληρωμένη κοινωνική πολιτική αποσκοπεί στη διασφάλιση εισοδήματος και πρόσβασης σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες για όλους τους πολίτες, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις πλέον ευάλωτες ομάδες (άνεργοι, άτομα με αναπηρία, μονογονεϊκές οικογένειες, νέοι, συνταξιούχοι, νέες οικογένειες, κλπ.). Θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται ένα ελάχιστο εισόδημα, που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κατανομή του πλούτου και εξασφαλίζει την αλληλεγγύη και την κοινωνική δικαιοσύνη και, ειδικότερα σε εποχές κρίσης, αναλαμβάνει έναν αντικυκλικό ρόλο, παρέχοντας πρόσθετους πόρους για τόνωση της εσωτερικής ζήτησης και κατανάλωσης.

Οι παροχές κοινωνικής προστασίας κρίνονται επαρκείς εάν επιτρέπουν την επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων της κοινωνικής πολιτικής, για παράδειγμα εάν καθιστούν δυνατή την κάλυψη των αναγκών των ατόμων, αποσοβώντας παράλληλα τους βασικούς κινδύνους, και εάν συμβάλλουν στον προσδιορισμό της σχέσης μεταξύ του επιπέδου των παροχών και των φόρων ή εισφορών που καταβάλλονται εφ' όρου ζωής, πράγμα που θα εθεωρείτο ως «δίκαιη» κοινωνική ανταπόδοση.

Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη θα πρέπει να συμβάλλουν στη θωράκιση έναντι των κινδύνων και των χαμηλών εσόδων, καθώς και στη μείωση των ανισοτήτων στα κράτη μέλη της ΕΕ. Εντούτοις, λόγω της επίμονης οικονομικής δυσπραγίας

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 20ής Αυγούστου 2012, σχετικά με την κοινωνική προστασία στην πολιτική αναπτυξιακής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (COM (2012)446).

που οφείλεται στην οικονομική κρίση, θα πρέπει να απαντηθούν ορισμένα δύσκολα ερωτήματα όσον αφορά τη χρηματοδότηση των συστημάτων. Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, ο προϋπολογισμός των κρατών μελών της ΕΕ έχει υποστεί μειώσεις, ενώ παράλληλα έχει αυξηθεί ο αριθμός των ανέργων που χρειάζονται κοινωνική στήριξη. Επίσης, η έντονη αύξηση της ανεργίας και η μείωση των μισθών έχουν προκαλέσει τη μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο. Θα πρέπει επίσης να επισημάνουμε ότι, λόγω της πίεσης που ασκείται στους εθνικούς προϋπολογισμούς και της μείωσης των συντάξεων και άλλων κοινωνικών παροχών, θίγονται τα πλέον ευάλωτα άτομα και τα άτομα που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας. Επομένως, σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης της κρίσης και δεδομένου ότι δόθηκε προτεραιότητα στη δημοσιονομική εξυγίανση, η διάσταση της κοινωνικής πολιτικής δεν ελήφθη δεόντως υπόψη και τα κράτη μέλη δεν απέδωσαν τη δέουσα προσοχή στους κοινωνικούς στόχους στους τομείς της εργασίας και της εκπαίδευσης, όπως ορίζονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και ειδικότερα στον στόχο για μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Προκειμένου να διασφαλίζεται μια βιώσιμη και αποτελεσματική κοινωνική προστασία, λαμβανομένων υπόψη των προτάσεων της ΔΟΕ, τα κράτη μέλη οφείλουν να καταρτίσουν και να εφαρμόσουν εθνικές στρατηγικές ανάπτυξης της κοινωνικής ασφάλισης. Ένας από τους σημαντικότερους στόχους της στρατηγικής κοινωνικής ανάπτυξης θα πρέπει να είναι η διασφάλιση των κοινωνικών επενδύσεων και της αποδοτικότητας αυτών, διότι διευκολύνουν τον συντονισμό των κοινωνικών και οικονομικών στόχων. Κατά συνέπεια, δεν θα πρέπει να θεωρούνται δαπάνες, αλλά επενδύσεις που ευνοούν την επίτευξη καλύτερων επιδόσεων και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

II. Οι αυτοαπασχολούμενοι και η κοινωνική προστασία τους

1. Η σημασία της αυτοαπασχόλησης ως μορφής απασχόλησης, η εξέλιξή της και οι νέες μορφές που λαμβάνει

Η εμβληματική πρωτοβουλία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με τίτλο «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» αναγνωρίζει ότι η αυτοαπασχόληση συνιστά σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία απασχόλησης και ζητεί από τα κράτη μέλη να άρουν τα μέτρα περιορισμού της αυτοαπασχόλησης.

Η αυτοαπασχόληση εξαπλώνεται ταχύτατα και λαμβάνει ποικιλία νέων μορφών. Οι αυτοαπασχολούμενοι στην ΕΕ ανέρχονταν το 2012 σε 32,8 εκατομμύρια άτομα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 15 % της συνολικής απασχόλησης στην ΕΕ. Η αυτοαπασχόληση είναι περισσότερο διαδεδομένη στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία και τη Ρουμανία. Πρόκειται δε για τη λιγότερο διαδεδομένη μορφή εργασίας στο Λουξεμβούργο, τη Δανία, την Εσθονία και τη Λιθουανία¹. Το ψήφισμα της 6ης Ιουλίου 2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπογραμμίζει ότι η αυτοαπασχόληση γίνεται ολοένα και πιο δημοφιλής, ιδιαίτερα μεταξύ των νέων εργαζομένων και των γυναικών, καθώς και ως ένα μεταβατικό στάδιο από την εργασία στην σύνταξη².

¹ Έρευνα για το εργατικό δυναμικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012.

² Εγκεκριμένα κείμενα, P7_TA(2010)0263.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες έχει μεταβληθεί σημαντικά η σύνθεση της κατηγορίας των αυτοαπασχολούμενων. Η κατηγορία αυτή είναι ιδιαίτερα ανομοιογενής ανάλογα με τον εκάστοτε ρόλο των αυτοαπασχολούμενων στην αγορά εργασίας και τη φύση των δραστηριοτήτων τους. Θα πρέπει να γίνει διάκριση της κατηγορίας των οικονομικά εξαρτώμενων αυτοαπασχολούμενων ώστε να κατανοήσουμε καλύτερα την εξέλιξη της αυτοαπασχόλησης, η οποία, συνεπεία των σημαντικών κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών, υπερβαίνει τις μορφές αυτοαπασχόλησης που παραδοσιακά ήταν αναγνωρισμένες στις χώρες της ΕΕ¹.

3. Δεν υπάρχει σαφής ορισμός της αυτοαπασχόλησης, ανεγνωρισμένος σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Όχι μόνο δεν υπάρχει σε επίπεδο ΕΕ καθολικά αποδεκτός ορισμός της αυτοαπασχόλησης, αλλά η κατάσταση περιπλέκεται περισσότερο λόγω της ποικιλομορφίας της αυτοαπασχόλησης. Ο ορισμός της ΔΟΕ στη Διεθνή Ταξινόμηση των Καθεστώτων Απασχόλησης ορίζει την αυτοαπασχόληση ως εργασία της οποίας η αμοιβή εξαρτάται άμεσα από τα κέρδη που απορρέουν από τα παραγόμενα αγαθά και τις προσφερθείσες υπηρεσίες. Με αυτόν τον τρόπο διακρίνονταν, ανέκαθεν, τρεις μεγάλες ομάδες αυτοαπασχολούμενων: οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι μικρές επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Κυριολεκτικά, οι αυτοαπασχολούμενοι είναι οι εργαζόμενοι που περισσότερο εργάζονται για ίδιο λογαριασμό παρά για τρίτους. Μολονότι ο ανωτέρω ορισμός φαίνεται πολύ απλός, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η αυτοαπασχόληση περιλαμβάνει πολύ μεγαλύτερη ποικιλομορφία κοινωνικών και οικονομικών καταστάσεων που δεν μπορούν να τυγχάνουν ίδιας αντιμετώπισης.

Σήμερα δεν υπάρχει σαφής ορισμός, αποδεκτός σε ολόκληρη την ΕΕ, βάσει του οποίου να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ καλόπιστων αυτοαπασχολούμενων που εργάζονται για ίδιο λογαριασμό και ψευδο-αυτοαπασχολούμενων. Κάθε αρμόδια αρχή και κάθε μεμονωμένο όργανο κάνει χρήση του δικού του νομικού ή ρυθμιστικού πλαισίου, το οποίο μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τη δικαιοδοσία του και τον τομέα πολιτικής στον οποίο υπάγεται (φορολογική νομοθεσία, κοινωνική ασφάλιση, δίκαιο των επιχειρήσεων, αγοράς εργασίας, ασφαλιστικός τομέας)².

Δεν υπάρχει σαφής ορισμός του οικονομικά εξαρτώμενου αυτοαπασχολούμενου. Μόνο σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες αναγνωρίζεται μια ενδιάμεση κατηγορία απασχόλησης μεταξύ αυτοαπασχόλησης και μισθωτής απασχόλησης. Ο βασικός στόχος της νομοθετικής ρύθμισης αυτού του ζητήματος είναι η διασφάλιση της καλύτερης προστασίας για κάθε ενδιάμεση κατηγορία απασχόλησης, χωρίς ωστόσο να τις εξομοιώνει με τους μισθωτούς.

4. Η κοινωνική ασφάλιση των αυτοαπασχολούμενων: γενική συλλογιστική του προβλήματος

Η ανάπτυξη της αυτοαπασχόλησης θέτει ορισμένα προβλήματα που άπτονται των εργασιακών δικαιωμάτων και της κοινωνικής προστασίας των αυτοαπασχολούμενων. Τα

¹ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 29ης Απριλίου 2010 με τίτλο «Νέες τάσεις στον τομέα της αυτοαπασχόλησης: η ειδική περίπτωση της οικονομικά εξαρτώμενης αυτοαπασχόλησης» (SOC/344).

² Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 21ης Μαρτίου 2013 σχετικά με την κατάχρηση του καθεστώτος των αυτοαπασχολούμενων (INT/628).

παραδοσιακά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη ανέκαθεν αποσκοπούσαν στην προστασία των μισθωτών και ήταν προσαρμοσμένα αναλόγως, κάτι που σε μεγάλο βαθμό εξακολουθεί να ισχύει. Επομένως είναι δύσκολο να προσαρμοστούν στους αυτοαπασχολούμενους.

Εάν εξετάσουμε την πολιτική των κρατών μελών της ΕΕ έναντι των αυτοαπασχολούμενων, φαίνεται ότι οι αυτοαπασχολούμενοι υπόκεινται σε διακρίσεις και/ή απολαύουν μειωμένης προστασίας σε ορισμένες χώρες, λόγω υψηλότερων ασφαλιστικών εισφορών ή αντιθέτως λόγω χαμηλότερων ασφαλιστικών εισφορών που συνεπάγονται μειωμένες κοινωνικές παροχές. Η Δανία συνιστά κατά πάσα πιθανότητα μία από τις λαμπρές εξαιρέσεις όπου οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους μισθωτούς¹.

Η πολιτική κοινωνικής προστασίας των αυτοαπασχολούμενων περιπλέκεται από το γεγονός ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα ανομοιογενή κατηγορία, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω. Κατά συνέπεια, τα μέτρα κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζονται σε ένα μέρος της κατηγορίας αυτής ενδέχεται να είναι μη εύλογα και μη αποδεκτά για ένα άλλο μέρος. Μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων περιλαμβάνονται τόσο άτομα ικανά να αυτοσυντηρηθούν ή επαγγελματίες ορισμένων κλάδων με υψηλές αμοιβές όσο και άτομα των οποίων οι δραστηριότητες ή οι παρεχόμενες υπηρεσίες εξαρτώνται από έναν και μοναδικό πελάτη και των οποίων η εργασία δεν διαφέρει από μισθωτή εργασία. Στην πρώτη περίπτωση, τα μέτρα κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζονται στους μισθωτούς ενδέχεται να είναι υπερβολικά και μη αποδεκτά, και στη δεύτερη περίπτωση υπάρχει ο κίνδυνος να μην προστατεύονται επαρκώς οι μισθωτοί από τους κοινωνικούς κινδύνους.

5. Κατάχρηση του καθεστώτος της αυτοαπασχόλησης

Η ΔΟΕ έχει προειδοποιήσει σχετικά με την αύξηση πιθανών καταχρήσεων ορισμένων μορφών αυτοαπασχόλησης που δεν λαμβάνουν υπόψη τα δικαιώματα των εργαζομένων και την κοινωνική προστασία που κανονικά διασφαλίζονται δυνάμει των εργασιακών σχέσεων. Οι εν λόγω καταχρήσεις λαμβάνουν ποικίλες μορφές, κυμαίνονται δε από την απάτη στο πλαίσιο της καταβολής κοινωνικών εισφορών και τη φορολογική απάτη μέχρι την καταστρατήγηση του εργατικού δικαίου και την αδήλωτη εργασία. Πρόκειται για σοβαρά κρούσματα στρέβλωσης του ανταγωνισμού εις βάρος των πραγματικά αυτοαπασχολούμενων, των πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ΜΜΕ.

Ο αυτοαπασχολούμενος έχει δικαίωμα να αποφασίζει ελεύθερα για την άσκηση μη μισθωτής εργασίας, αλλά θα πρέπει γνωρίζει ότι υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να συνεπάγεται μείωση της κοινωνικής του προστασίας. Υπάρχει ένα πρόβλημα στο οποίο πρέπει να επιστήσουμε την προσοχή: η ολοένα συχνότερη εμφάνιση ψευδο-αυτοαπασχολούμενων, οι οποίοι συχνά αναγκάζονται από τον εργοδότη τους να εργάζονται υπό άθλιες συνθήκες. Επομένως, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε τις διατάξεις του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6ης Ιουλίου 2010, το οποίο υπογραμμίζει ότι θα πρέπει να εξασφαλίζεται η τήρηση αυτού του θεμελιώδους δικαιώματος για όλους τους εργαζόμενους, ανεξαρτήτως του καθεστώτος απασχόλησής τους.

6. Τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων είναι μειωμένα

¹ Έκθεση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης (2010).

Σε πολλές χώρες οι αυτοαπασχολούμενοι μόνο μερικώς υπάγονται σε συνταξιοδοτικό καθεστώς. Τούτο μπορεί να θεωρηθεί εύλογο στην περίπτωση επαγγελματιών που εισπράττουν υψηλές αμοιβές και είναι σε θέση να αυτοσυντηρηθούν, αλλά όταν πρόκειται για οικονομικά εξαρτώμενους αυτοαπασχολούμενους ή ακόμη και ψευδο-αυτοαπασχολούμενους, ισοδυναμεί με κίνδυνο φτώχειας σε προχωρημένη ηλικία, λόγω μειωμένων εισφορών και κατ' επέκταση χαμηλών συντάξεων. Παρόμοια επιχειρηματολογία ισχύει και για τη σύνταξη αναπηρίας.

Οι αυτοαπασχολούμενοι επίσης απολαύουν μειωμένης προστασίας σε περίπτωση μητρότητας/πατρότητας. Δεν διαθέτουν πάντοτε επαρκή πρόσβαση σε δικαιώματα άδειας μητρότητας και πατρότητας και σε άλλα συναφή δικαιώματα (π.χ.: Κύπρος, Κάτω Χώρες, Ηνωμένο Βασίλειο, Πολωνία)¹. Σε αυτή την περίπτωση δε, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να αποδοθεί στην κοινωνική προστασία των αυτοαπασχολούμενων. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες και αναλύσεις² επιβεβαιώνεται η σύσταση για εναρμόνιση της προστασίας της μητρότητας/πατρότητας για τους αυτοαπασχολούμενους με την αντίστοιχη προστασία που παρέχεται σε μισθωτούς.

Οι αυτοαπασχολούμενοι απολαύουν δε ακόμη μικρότερης προστασίας σε περίπτωση ανεργίας. Οι εισφορές υπέρ επιδομάτων ανεργίας καλύπτουν κυρίως τους μισθωτούς. Μόνο ορισμένες χώρες, όπου η κοινωνική προστασία είναι εξελιγμένη, παρέχουν την αντίστοιχη κάλυψη και στους αυτοαπασχολούμενους³.

7. Η αναγκαιότητα συλλογικής δράσης

Πολλοί αυτοαπασχολούμενοι έχουν επίγνωση του γεγονότος ότι είναι πιο ευάλωτοι από τους μισθωτούς. Γνωρίζουν ότι δεν απολαύουν προστασίας από τις συλλογικές συμβάσεις και ότι η αγορά μόνο εν μέρει μπορεί να επιλύσει τα προβλήματά τους. Τούτο θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για συλλογικές δράσεις στον τομέα της υποχρεωτικής αλληλεγγύης. Τα εργατικά σωματεία επίσης θα πρέπει να ανταποκριθούν στην πρόκληση που συνεπάγεται η επανεξέταση των δραστηριοτήτων τους και να ανασυνταχθούν προς το συμφέρον όλων των εργαζομένων, είτε πρόκειται για μόνιμη είτε για ευέλικτη απασχόληση, τυπική ή άτυπη, μισθωτή ή οιονεί μισθωτή ή αυτοαπασχόληση⁴.

8. Προβλήματα στο πλαίσιο του συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης

Αποκλίνοντες ορισμοί εμφανίζονται όχι μόνο μεταξύ των κρατών μελών, αλλά ακόμη και στο ίδιο το δίκαιο της ΕΕ. Η έλλειψη σαφήνειας θέτει σοβαρά προβλήματα στις περιπτώσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα. Η έλλειψη σύνδεσης μεταξύ των εθνικών νομικών πλαισίων και του ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ

¹ Έκθεση της Επιτροπής με τίτλο «Fighting Discrimination on the Grounds of Pregnancy, Maternity and Parenthood», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Δικαιοσύνης, Νοέμβριος 2012, σ. 29.

² «Self-employed workers: industrial relations and working conditions», Eurofound 2009, σ. 76.

³ «World Social Security Report 2010/11: Providing coverage in times of crisis and beyond», Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, – Γενεύη: ΔΟΕ, 2010, σ. 59.

⁴ Westerveld M., «The “New” Self-Employed: An Issue for Social Policy?», European Journal of Social Security, Τόμος 14 (2012), αριθ. 3, σ. 170-171.

απασχόλησης και παροχής υπηρεσιών καθιστά προβληματική την έννοια της αυτοαπασχόλησης, συγκεκριμένα στην περίπτωση διασυνοριακής εργασίας¹.

¹ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 21ης Μαρτίου 2013 σχετικά με την κατάχρηση του καθεστώτος των αυτοαπασχολούμενων, (INT/628).

26.11.2013

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

προς την Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

σχετικά με την κοινωνική προστασία για όλους, συμπεριλαμβανομένων των
αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων
(2013/2111(INI))

Συντάκτρια γνωμοδότησης: Marije Cornelissen

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων καλεί την Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, που είναι αρμόδια επί της ουσίας, να συμπεριλάβει στην πρόταση ψηφίσματός της τις ακόλουθες προτάσεις:

- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες που επιλέγουν να γίνουν επιχειρηματίες αναφέρουν, πιο συχνά από ό, τι οι άνδρες, ότι βασικό κίνητρο για την απόφασή τους είναι ο καλύτερος συνδυασμός επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και/ή η οικονομική ανάγκη·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι, σε πολλές περιπτώσεις, η αυτοαπασχόληση δεν είναι η προτιμώμενη επιλογή του ενδιαφερομένου, αλλά μάλλον μια αναγκαιότητα, λόγω της έλλειψης άλλων δυνατοτήτων απασχόλησης ή επαρκώς ευέλικτων όρων απασχόλησης που να επιτρέπουν τον συνδυασμό εργασίας και παροχής φροντίδας· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνθήκες έχουν επιδεινωθεί σε περιόδους κρίσης, με αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των ανθρώπων, ιδίως των γυναικών, που είναι αυτοαπασχολούμενοι από ανάγκη·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αυτοαπασχολούμενες γυναίκες αποτελούν μειονότητα μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων, αλλά έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η έλλειψη πρόσβασης σε κατάλληλα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, επιδόματα ασθενείας, άδειες μετ' αποδοχών και άλλες μορφές κοινωνικής ασφάλισης για τους αυτοαπασχολούμενους επιδεινώνει το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων για τις αυτοαπασχολούμενες γυναίκες, ιδιαίτερα μετά τη συνταξιοδότηση·
- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι ένας αυξανόμενος αριθμός αυτοαπασχολούμενων, ιδίως

γυναικών, με πολύ λίγη εργασία ή με χαμηλόμισθη εργασία βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ δεν είναι επίσημα καταχωρημένοι ως άνεργοι·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει έλλειψη αξιόπιστων, επακριβών και συγκρίσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με την κατάσταση των αυτοαπασχολούμενων, τις συνθήκες εργασίας τους και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισής τους για τον συνδυασμό εργασίας και παροχής φροντίδας·

1. τονίζει ότι είναι ανάγκη να βελτιωθούν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και υγειονομικής περίθαλψης και να προωθηθεί η κοινωνική ασφάλιση των αυτοαπασχολούμενων· καλεί τα κράτη μέλη να συνδέουν τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης και τα δικαιώματα κοινωνικής προστασίας με το άτομο μάλλον παρά με τη σύμβαση εργασίας, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ένα αξιοπρεπές επίπεδο κοινωνικής προστασίας για όλους, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων και των συζύγων ή συντρόφων συμβίωσης που συμμετέχουν στις δραστηριότητες των αυτοαπασχολούμενων, καθώς και άλλων εργαζομένων, ανεξάρτητα από το είδος της σύμβασης ή το καθεστώς απασχόλησής τους·
2. τονίζει ότι από τις διαθέσιμες στατιστικές για την απασχόληση των γυναικών προκύπτει ότι οι γυναίκες είναι πιο εκτεθειμένες στην επισφαλή εργασία και διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο απόλυσης, πράγμα που σημαίνει ότι έχουν μικρότερη κάλυψη από τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης·
3. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν πρόσβαση στη δια βίου μάθηση, μέσω της ανακατανομής των υφιστάμενων ευρωπαϊκών και εθνικών χρηματοδοτικών πόρων και της διάθεσής τους όχι μόνο σε εργαζόμενους με συμβάσεις αορίστου χρόνου αλλά σε όλους τους εργαζόμενους, ανεξάρτητα από τον τύπο συμβάσεώς τους, και στους αυτοαπασχολούμενους·
4. τονίζει ότι η διαφορά του ποσοστού απασχόλησης μεταξύ γυναικών και ανδρών στην Ευρώπη εξακολουθεί να είναι σημαντική και ότι η προώθηση της αυτοαπασχόλησης για τις γυναίκες μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση της φτώχειας·
5. υπογραμμίζει ότι τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης ορισμένων κρατών μελών πρέπει να βελτιωθούν και να καταστούν διαφανέστερα, με στόχο να επιτευχθούν δικαιότερα πρότυπα στον τομέα των εισφορών για τους αυτοαπασχολούμενους εργαζόμενους, ιδίως όσον αφορά την εγκυμοσύνη και την άδεια μητρότητας·
6. προειδοποιεί ότι οι περικοπές στον προϋπολογισμό και οι ιδιωτικοποιήσεις που πραγματοποιούνται από πολλά κράτη μέλη στα οικεία δημόσια συστήματα υγείας καταστρέφουν τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και υπονομεύουν το δικαίωμα κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων και των πολιτών γενικότερα· αποδοκιμάζει ιδιαίτερα τις περικοπές στον τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας που επηρεάζουν κατά κύριο λόγο τις γυναίκες, με αποτέλεσμα εξετάσεις όπως τα τεστ Παπανικολάου, οι μαστογραφίες και οι γυναικολογικοί έλεγχοι να μην πραγματοποιούνται πλέον σε ετήσια βάση, αλλά σε μεγαλύτερα διαστήματα·
7. επιστά την προσοχή στο γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη μέλη η γήρανση του πληθυσμού, τα χαμηλά ποσοστά γεννητικότητας και οι μεταβαλλόμενες αγορές εργασίας μπορεί να

καθιστούν ακόμη πιο επείγουσα την ανάγκη για μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των συνταξιοδοτικών συστημάτων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους· τονίζει ότι οι γυναίκες, πιο συχνά από ό,τι οι άνδρες, διακόπτουν τη σταδιοδρομία τους και εργάζονται σε θέσεις μερικής απασχόλησης προκειμένου να αναλάβουν τη φροντίδα παιδιών και άλλων εξαρτώμενων ατόμων, γεγονός το οποίο μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στις συντάξεις τους και να τις καταστήσει πιο ευάλωτες στον κίνδυνο της φτώχειας· καλεί, συνεπώς, τα κράτη μέλη να θεωρήσουν αυτές τις περιόδους διακοπής της σταδιοδρομίας ως ασφαλιστικές περιόδους για τον καθορισμό και τον υπολογισμό των δικαιωμάτων σύνταξης· τονίζει ότι θα πρέπει να εξασφαλίζεται η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων καθώς και των σχετικών ενδιαφερομένων μερών στις μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, καθώς και η κατάλληλη ανακοίνωση των μεταρρυθμίσεων στους πολίτες·

8. τονίζει ότι, σύμφωνα με την οδηγία 2010/41/ΕΕ σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική δραστηριότητα, τα κράτη μέλη πρέπει να εξαλείψουν όλα τα εμπόδια που παρακωλύουν τις γυναίκες και τους συζύγους ή συντρόφους συμβίωσης που αναγνωρίζονται από το εθνικό δίκαιο, να επωφελούνται από την κοινωνική προστασία που δικαιούνται σύμφωνα με το εν λόγω δίκαιο·
9. υπενθυμίζει ότι μια γονική άδεια επιμερισμένη μεταξύ ανδρών και γυναικών, μεγαλύτερης διάρκειας και καλύτερα αμειβόμενη, η οποία, για τους σκοπούς των παροχών κοινωνικής ασφάλισης, θεωρείται εργασία πλήρους απασχόλησης, μπορεί να είναι σημαντικό κίνητρο για την αύξηση της γεννητικότητας·
10. καλεί τους ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να μελετήσουν το θέμα της εξαρτώμενης αυτοαπασχόλησης και να βρουν πρακτικές λύσεις, ιδιαίτερα σε εκείνους τους τομείς όπου οι διασυννοριακές δραστηριότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και σε ευπαθείς ομάδες, όπως οι οικιακοί βοηθοί και οι χαμηλά αμειβόμενοι εργαζόμενοι·
11. καλεί τα κράτη μέλη να προωθήσουν και να διευκολύνουν την αυτοοργάνωση των αυτοαπασχολούμενων, ιδίως των γυναικών, με στόχο την αύξηση της ικανότητάς τους να υπερασπίζονται τα συλλογικά τους συμφέροντα·
12. καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών υπηρεσιών φύλαξης παιδιών και εκπαίδευσης και να διασφαλίσουν την πρόσβαση των αυτοαπασχολούμενων στις δημόσιες υπηρεσίες και τα σχετικά φορολογικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα στον τομέα της φροντίδας παιδιών·
13. καλεί την Επιτροπή να προτείνει μια φιλόδοξη αναθεώρηση της οδηγίας 2010/41/ΕΕ σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική δραστηριότητα, προκειμένου να εξασφαλιστούν υψηλότερα πρότυπα όσον αφορά τα ελάχιστα δικαιώματα σε άδεια μητρότητας, πατρότητας, υιοθεσίας, άδεια για την παροχή φροντίδας και οικογενειακή άδεια, και να αναθέσει στα κράτη μέλη την ευθύνη να διασφαλίσουν ότι οι αυτοαπασχολούμενοι απολαύουν των δικαιωμάτων αυτών δυνάμει των οικείων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης· καλεί το Συμβούλιο να υιοθετήσει κοινή θέση σχετικά με την εγκριθείσα από το Κοινοβούλιο πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά

με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων· υπενθυμίζει ότι η πρόταση που ενέκρινε το Κοινοβούλιο περιλαμβάνει σημαντικά μέτρα στον εν λόγω τομέα τα οποία προωθούν τον συνδυασμό προσωπικής και επαγγελματικής ζωής ανδρών και γυναικών·

14. καλεί τα κράτη μέλη να διευκολύνουν τη δυνατότητα όλων των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων και των συζύγων ή συντρόφων συμβίωσης που συμμετέχουν στις δραστηριότητές τους, να συνδυάζουν την εργασία και τις ευθύνες φροντίδας, μεταξύ άλλων, επιταχύνοντας την εφαρμογή των άρθρων 7 και 8 της οδηγίας 2010/41/ΕΕ της 7ης Ιουλίου 2010 και παρέχοντας στους εργαζόμενους, εφόσον το ζητήσουν, δυνατότητες ευέλικτου ωραρίου εργασίας, τηλεργασίας και μερικής απασχόλησης προκειμένου να μπορούν να φροντίζουν παιδιά και εξαρτώμενα άτομα, και τούτο χωρίς την απώλεια κοινωνικών παροχών υπέρ των εργαζομένων, ούτως ώστε οι εργαζόμενοι να μην έχουν ως μόνη δυνατότητα για την εξασφάλιση ευελιξίας τη στροφή προς την εξαρτημένη ή την ακούσια αυτοαπασχόληση·
15. καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να νομοθετήσουν ώστε να παταχθεί το φαινόμενο της ψευδοαυτοαπασχόλησης, μιας μορφής επισφαλούς απασχόλησης που θίγει κυρίως τις γυναίκες, και ενθαρρύνει τους κοινωνικούς εταίρους να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχονται στους αυτοαπασχολούμενους, την αντιμετώπιση της ψευδοαπασχόλησης και την οργάνωση πραγματικών αυτοαπασχολούμενων·
16. καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν κοινωνικές πολιτικές και κοινωνικές υπηρεσίες για την παροχή φροντίδας στα παιδιά, στους ηλικιωμένους και άλλα εξαρτώμενα άτομα, ώστε να μπορούν άνδρες και γυναίκες να συνεχίσουν να εργάζονται, εφόσον το επιθυμούν·
17. τονίζει την ανάγκη παροχής ευκαιριών για περαιτέρω κατάρτιση και επανεκπαίδευση στους εργαζομένους, αυτοαπασχολούμενους και εκείνους που μετακινούνται από σχέση εξαρτημένης εργασίας προς την ανεξάρτητη εργασία· καλεί συνεπώς τα κράτη μέλη να άρουν τα εμπόδια στην περαιτέρω κατάρτιση και επανεκπαίδευση και να προωθήσουν την δια βίου μάθηση για όλους·
18. καλεί τα κράτη μέλη να εγγυηθούν την πρόσβαση σε θεραπείες γονιμότητας και υποβοηθούμενης αναπαραγωγής για τις ανύπαντρες γυναίκες και τις λεσβίες·
19. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συλλέγουν ευαίσθητα σε θέματα φύλου, αξιόπιστα, ακριβή και συγκρίσιμα δεδομένα και να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς την κατάσταση και την κοινωνική προστασία των αυτοαπασχολούμενων, καθώς και τις τάσεις της αγοράς εργασίας που επηρεάζουν την αυτοαπασχόληση, μεταξύ άλλων μορφών απασχόλησης, περιλαμβάνοντας ζητήματα που αφορούν την αυτοαπασχόληση στην Ευρωπαϊκή Έρευνα Εργατικού Δυναμικού.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ημερομηνία έγκρισης	26.11.2013
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+ : 19 - : 8 0 : 2
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Regina Bastos, Andrea Češková, Edite Estrela, Iratxe García Pérez, Zita Gurmai, Mikael Gustafsson, Mary Honeyball, Sophia in 't Veld, Silvana Koch-Mehrin, Ρόδη Κράτσα-Τσαγκαροπούλου, Constance Le Grip, Astrid Lulling, Barbara Matera, Elisabeth Morin-Chartier, Angelika Niebler, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber, Антония Първанова
Αναπληρωτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Iñaki Irazabalbeitia Fernández, Kent Johansson, Nicole Kiil-Nielsen, Doris Pack, Zuzana Roithová
Αναπληρωτές (άρθρο 187, παρ. 2) παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Birgit Collin-Langen, Jill Evans, María Irigoyen Pérez

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ημερομηνία έγκρισης	5.12.2013
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+ : 29 - : 4 0 : 1
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Regina Bastos, Edit Bauer, Heinz K. Becker, Phil Bennion, Pervenche Berès, Vilija Blinkevičiūtė, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Minodora Cliveti, Emer Costello, Frédéric Daerden, Sari Essayah, Richard Falbr, Thomas Händel, Marian Harkin, Stephen Hughes, Ádám Kósa, Jean Lambert, Patrick Le Hyaric, Olle Ludvigsson, Elisabeth Morin-Chartier, Csaba Óry, Siiri Oviir, Licia Ronzulli, Elisabeth Schroedter, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Gabriele Stauner, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu, Inês Cristina Zuber
Αναπληρωτής(ές) παρών(όντες) κατά την τελική ψηφοφορία	Georges Bach, Anthea McIntyre, Evelyn Regner, Csaba Sógor